

Godkänd av LG 14.6.2022

Plan för förebyggande av mobbning och trakasserier 2022

“Mobbning är när en studerande upprepade gånger blir utsatt för negativa handlingar från en eller flera andra personer. Handlingar förtär systematiskt en persons självkänsla, handlingsmöjligheter eller möjligheter till eget försvar.”

Definition

Mobbning kan definieras som ett aggressivt beteende med vilket man gör någon illa fysiskt eller psykiskt. Handlingarna är återkommande och avsiktliga. På nätet kan det vara svårare att veta när det är frågan om mobbning. En olämplig bild som publiceras en gång på nätet kan i värsta fall få stor spridning vilket gör handlingen återkommande. Bråk eller fula kommentarer är inte nödvändigtvis mobbning, men räknas som kränkningar. En av skolans uppgifter är att förebygga och ingripa vid kränkningar och mobbning. Det är skolans personal som skall se till att ärendet behandlas och följs upp.

Till det mobbningsförebyggande arbetet hör att jobba med jämställdhet och jämlikhet. Jämställdhet handlar om att alla har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter oberoende av kön, könsidentitet eller könsuttryck. Jämlikhet betyder att man oavsett ålder, ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, politisk verksamhet, fackföreningsverksamhet, familjeförhållanden, hälsotillstånd, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller någon annan personlig omständighet har samma värde, status och respekt som varje annan person (Jämställdhetslagen 2015). Ett tryggt klimat för alla förutsätter att vi ingriper i sådant beteende som kränker någon från ett jämställdhets- eller jämlikhetsperspektiv. Se även jämställdhet- och likabehandlingsplanen för Yrkesinstitutet Practicum. (Hej! Handbok för vänelever och tutorer. Folkhälsan, 2018)

Studiemiljö

Alla har rätt till en trygg studiemiljö, vilket också definieras i lagen om yrkesutbildning (531/2017). En trygg skola bygger på ett samarbete mellan studerande, lärare och skolans övriga personal och föräldrar. I en skola där man har utbyte och aktiviteter tillsammans med andra studerande, som inte hör till den egna klassen, gruppen eller vänkretsen, är det lätt att känna sig som en del av skolgemenskapen.

Tutorerna har en viktig roll i skolans mobbningsförebyggande arbete. Att förebygga mobbning kräver långsiktigt och kontinuerligt arbete. På Practicum strävar vi efter att främja välbefinnande och trivsel under hela skolåret och tanken är att all verksamhet präglas av trygghet, gemenskap och trivsel.

Mobbningsförebyggande arbete

- Practicum arbetar aktivt för ett studie- och arbetsklimat som präglas av respekt, omtanke och ansvar. Från januari 2020 samarbete med Ekvälita kring normer inom yrkesutbildningen och med Folkhälsan kring Studier i rörelse och betydelsen av eget välmående.

- Prakticum har utarbetat ordningsregler, disciplinplan och antimobbingsplan som följs och uppdateras regelbundet. Praktikums stödtjänster ansvarar för att antimobbingsplanen uppdateras.
- För att ytterligare främja trivseln och gemenskapen i skolan ordnar Prakticum olika evenemang och uppmuntrar till delaktighet genom t.ex. regelbundna morgonsamlingar, fester och temadagar.
- Skolans stödtjänster ansvarar för att lyfta fram betydelsen av trivsel och gemenskap i skolan.
- Personalen följer aktivt med stämningen i klassrummen och korridorerna.
- Tutorerna är med och planerar, samt förverkligar evenemang och fungerar som en länk mellan studeranden och personalen
- Vårdnadshavare bär ansvar för att i hemmen skapa ett gott socialt klimat där alla parter känner sig respekterade. Ett gott socialt klimat präglas av öppen kommunikation där alla har möjligheten att framföra sina åsikter.
- Introduktionsveckan för första årets studeranden i början av första skolåret är en av de förebyggande åtgärderna Prakticum har. Med hjälp av olika övningar, lekar och tävlingar uppmuntras studerande till kontakt med varandra .
- Som en del i det förebyggande arbetet kan även ses gemenskapsskapande arbetet på skolan med School to Belong projektet i samarbete med Helsingfors Missionen.

Genom gruppstärkande verksamhet skapas en samhörighet, en vi-känsla. Ett bra klimat i klassen skapas i vardagen och dagligen. Det goda klimatet höjer motivationen och studieprestationerna. Arbeta med trivsel kräver långsiktighet och fokus på förebyggande åtgärder samt ett aktivt ställningstagande mot mobbning och kränkande behandling.

Mobbning kan ta sig olika uttryck

Olika åsikter, bråk och konflikter är oundvikliga när flera människor umgås. Konflikterna behöver ändå inte innebära stora problem eller något negativt, men det är viktigt att lägga märke till om någon känner sig utsatt eller kränkt.

Varje mobbningsfall är unikt och kräver individuell behandling. Den mobbades subjektiva upplevelse ska tas på allvar. Alla har rätt att definiera sina egna gränser, vad som för en själv känns okej och vad inte, och alla har rätt till att uppleva att ens gränser blir respekterade. Alla ska ges möjlighet att ge samtycke, dvs. tillåtelse, till hur man blir tilltalad och behandlad. Alla har även rätt att förvänta sig att bli tillfrågade om man ger sitt samtycke till hur man vill bli behandlad, t.ex. hur man vill bli tilltalad, berörd, eller hurdan information som delas om en.

Mobbning kan förekomma i många olika former och vara synlig eller osynlig, samt direkt eller indirekt. Synliga och direkta former av mobbning kan vara verbala och fysiska. Osynliga och indirekta former är svårare för en utomstående person att upptäcka, eftersom mobbaren och

den mobbade inte nödvändigtvis befinner sig samtidigt i mobbningsituationen. Indirekt mobbning förekommer vanligen som en form av social manipulation, där mobbaren ex. sprider lögner och försöker påverka andra personer för att förstöra den mobbades relationer. Mobbning kan ske på flera sätt samtidigt och det är svårt att skilja på olika typer av mobbning. Nedan listas ändå några konkreta exempel på olika former av mobbning, vilket kan göra det enklare att känna igen då man själv eller någon annan utsätts för mobbning.

Psykisk mobbning

Psykisk mobbning kan exempelvis förekomma i form av utfrysning, menande blickar, lögner, undanhållande av information, ekonomisk kontroll (ex. i ett parförhållande), hot (t.ex. om våld eller självmord) och utpressning.

Psykisk mobbning kan förstås som en form av psykiskt våld (Brottsofferjouren. *Skolmobbning*, www.riku.fi). Ett vanligt gräl mellan två personer förändras till psykiskt våld, då offret för våldet inte längre fritt vågar säga sin åsikt utan en rädsla för konsekvenser uppstår. (Naisten Linja. *Väkivallan muodot/Henkinen väkivalta*).

Fysisk mobbning

Fysisk mobbning kan definieras som all form av beröring där intentionen bakom är att skada, generera eller förlöjliga offret. Fysisk mobbning kan även innebära att någon behandlar dina ägodelar med intentionen att förstöra, gömma, eller ta dem.

Verbal mobbning

Verbal mobbning, eller verbal aggressivitet, har många former. Offer för mobbning/verbalt aggressivt beteende kan ha svårt att känna igen verbal aggressivitet som mobbning eftersom offrets självkänsla kan vara lågt som resultat av mobbningen. Mobbningsoffret kan därmed lätt uppleva att hen förtjänar att bli illa behandlad, eller tänka att om hen bara ändrade sig så skulle hen inte bli mobbad längre. Förolämpande, nedvärderande, hotande eller kränkande kommentarer kan av den som mobbar eller andra bortförklaras som skämt eller som att offret överdriver, är för känslig eller vrider på sanningen. Det är igen viktigt att notera att offrets subjektiva upplevelse är det man utgår ifrån då man utreder mobbningsfall.

Andra exempel av verbalt aggressivt beteende är undanhållande av information den andra har rätt att få, beskyllande eller anklagande utan grund, trivialisering eller minimerande av offrets upplevelse, kritiserande eller dömande och beordrande. Att höja rösten/skrika kan också vara exempel på verbalt aggressivt beteende.

Nätmobbning

Nätmobbning kan ta sig uttryck som verbal mobbning via nätet, hotfulla meddelanden, spridning och publicering av bilder, eller utfrysning ur grupper på nätet. En person kan bli utsatt för mobbning var som helst och när som helst. Via internet kan mobbaren nå den mobbade dygnet runt, och även förbli anonym (Ungdomsinformations -och rådgivningstjänst,

www.decibel.fi). Att bli fotad, filmad eller bandad med smarttelefon, eller bli tilldelad anstötande material kan även räknas som mobbning.

Sexuella trakasserier

Sexuella trakasserier är sexuellt färgade närmanden som sker utan samtycke, t.ex. antydande gester och miner, fräckt och snuskigt prat, kommentarer eller frågor om kroppen, kläder eller privatliv, sexuellt färgade närmanden eller aktiviteter på sociala medier, fysisk beröring, sexuellt färgade förslag eller krav, sexuellt våld eller försök till sexuellt våld.

De personer som har en könsidentitet som inte motsvarar det biologiska könet hör till den grupp som är mest utsatt för kränkningar och trakasserier. Det visar på hur starka könsnormerna är och hur otrygg skolmiljön kan vara för de studerande som avviker från dessa

Ostracism

Utfrysas ur gemenskap, t.ex. utestängas från sociala medier i en grupp.

Handlingsplan vid mobbningsfall

Alla studeranden uppmuntras ta kontakt med någon från personalen ifall de blir utsatta för, bevittnar eller misstänker mobbning, eller ifall studeranden själv mobbar och vill få hjälp. Personalen uppmuntras jobba i par då det gäller mobbningsfall, och vid misstänkt mobbning kan personalen vara i kontakt med någon från stödtjänster:

- Helsingfors
  - kurator Anders Svartbäck, 0505507089 eller Jessica Dienel, 0407199469
  - socialhandledare Linda Wahrman, 0417314174
  - ledare för stödtjänster för studerande Catharina Grönqvist, 0417307019

- Borgå
  - kurator Gina von Schoultz, 040 489 5757
  - socialhandledare Linda Wahrman, 0417314174
  - ledare för stödtjänster för studerande Catharina Grönqvist, 0417307019

Efter kontakten sammankallas de berörda studerandena till individuella lösningsinriktade samtal. Ifall någon av de inblandade studeranden är minderårig kontaktas dess vårdnadshavare. Viktigt är också att alla inblandade iakttar absolut sekretess. Dokumentation sker i Wilma, Studerandespecifik memo.

Som grund för samtalet kan följande frågeställningar användas:

Vem/vilka är det som mobbar? Vilka olika roller finns bland de inblandade?

Vad är det egentligen som har hänt?

Vem vet om det skedda?

Handlingsmodell vid sexuella trakasserier

- Utred händelseförloppet
  - ❖ Händelseförloppet utreds
  - ❖ Alla parter skall höras
  - ❖ Bedömning av om trakasserier har skett görs
  - ❖ Beslut om åtgärd och uppföljning fattas
  - ❖ Studerande som gjort sig skyldig till trakasserier skall tilldelas en disciplinär påföljd
- Den som blivit utsatt och den som gjort sig skyldig till trakasserier hänvisas till den individuella studerandevårdens psykolog- och kuratorstjänster eller studerandehälsovårdens tjänster
- Misstanke om sexualbrott mot en minderårig studerande anmäls till polisen och barnskyddet

Samtalet strävar efter en gemensam lösning

Samtalen med studeranden som mobbar och studeranden som utsätts för mobbning skall vara klara och tydliga. Det är viktigt att förmedla att skolan har ett ansvar för studerandes trivsel och välmående och Prakticum har en nolltolerans gällande mobbning. Två vuxna närvarar vid mobbningsamtal, för studerandes och personals rättsskydd.

Tyngdpunkten i samtalet skall ligga på hur vi kommer vidare snarare än att låta problemet i sig få betydelse.

Som stöd för samtalet med mobbaren kan man utgå från Ansvarstrappan (*enligt Ben Furman, Tapani Ahola och Harri Hirvihuhta*). Det är viktigt att mobbaren får hjälp att inse vad hen gjort och att mobbaren tar ansvar för sitt agerande.

- a) Går med på att diskutera det som hänt och erkänner sina gärningar.
- b) Visar sig förstå de negativa följderna av sin gärningar.
- c) Ber om ursäkt för det orätta de har gjort.

- d) Går med på de följder som gemensamt har överenskommit med och andra berörda parter, försoning.
- e) Lovar att inte upprepa gärningen och på förhand kommer överens om vad som blir följden om de inte håller sitt löfte. Visar ansvarskänsla genom att på något sätt delta i att förebygga liknande orätta gärningar.

Efter samtalet

En kontinuerlig uppföljning är viktig. Under de följande dagarna fortsätter man samtalen, detta för att mobbarna ska förstå att skolan håller ögonen på dem och inte låter saken bero. Man håller kontakten och checkar av exempelvis till en början 1 gång i veckan och senare var 14:e dag.

Ytterligare stöd för den mobbade, mobbarna och för de passiva skall också erbjudas i olika former exempelvis genom upprepade stödsamtal hos kurator, psykolog, med läraren och i klassen.

Skolan har även rätt och skyldighet att vid behov ta till disciplinära åtgärder enligt skolans ordningsregler:

- avlägsna studerande från klassen
- ge skriftlig varning
- relegering
- anmälan till barnskyddsmyndigheten (ifall under 18)
- brottsanmälan
- polisundersökning ibland nödvändig

Läs mera

<https://www.naistenlinja.fi/turvaverkko/puhutaandigitaalisistarajoista/>

<https://svenska.yle.fi/artikel/2019/10/19/hur-ar-det-mojligt-att-jag-inte-forstod-vad-jag-gjorde-en-mobbare-berattar-sin>

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/191213_handbok_for_att_forebygga_och_in_gripa_i_sexuella_trakasserier_i_skolor_och_l-1.pdf